

КК України створює готування до злочину. Подальше носіння холодної зброї підлягає кваліфікації згідно зі ст. 263 КК України.

Не проводиться експертиза холодної зброї у випадках:

- носіння зброї, пов'язаного з мисливським промислом;
- носіння зброї, пов'язаного з умовами несення служби;
- носіння зброї генералами, адміралами, іншими особами керівного складу, звільненими в запас або відставку з правом носіння військової форми, при якій правилами передбачений кортик.

Список використаних джерел

1. «Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень», затвердженої Наказом Міністерства юстиції від 08.10.98 № 53/5.
2. «Кримінальний процес та криміналістика» , А. Голоколосова, 2016, 97-99 с.
3. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994.

Баулін Олег Вячеславович,

старший викладач відділу підготовки прокурорів з процесуального керівництва та криміналістичного забезпечення досудового розслідування інституту спеціальної підготовки Національної академії прокуратури України
кандидат юридичних наук, доцент

Черняк Олександр Максимович,

викладач відділу підготовки прокурорів з процесуального керівництва та криміналістичного забезпечення досудового розслідування інституту спеціальної підготовки Національної академії прокуратури України

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ЕКСПЕРТА ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

17 жовтня 2019 р., з набранням чинності Законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства» від 4.10.2019 р.,

редакції ст.ст. 242, 243, 244 КПК, які регулюють порядок проведення експертизи, були у черговий раз змінені, а слідчим органів досудового розслідування і прокурорам повернута можливість залучати експертів під час здійснення досудового розслідування без обов'язкового звернення кожного разу з відповідним клопотанням до слідчого судді. Цей крок законодавця очікувався з 15.03.2018 р., коли на підставі пп.17 п.7 §1, п.4 §2 розд.4, п.1 розд.6 Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 3.10.2017 р. через зміну зазначених статей, не виправдано був запроваджений тотальний судовий контроль за призначенням експертиз і залученням експертів для їх проведення у кримінальному провадженні.

При цьому, не зважаючи на схвалення в цілому відновлення повноважень слідчого і прокурора щодо залучення експертів, останню редакцію даних статей КПК важко назвати вдалою.

Для прикладу в обґрунтування цієї тези буде достатнім розглянути зміст ч.2 ст.242 КПК, якою визначені факти і обставини, з'ясування яких у кримінальному провадженні передбачає обов'язкове проведення експертизи. Ретроспективний аналіз положень вказаної частини в їх системному зв'язку з нормами, що визначають процесуальний статус слідчого, прокурора та деяких інших учасників досудового розслідування, свідчить про суттєву трансформацію змісту цієї частини закону внаслідок застосування законодавцем «методу вимагання неможливого» [1, с. 74].

Так, за теперішньою редакцією вказаної частини слідчий або прокурор зобов'язані забезпечити проведення експертизи щодо встановлення: 1) причин смерті; 2) тяжкості та характеру тілесних ушкоджень; 3) психічного стану підозрюваного за наявності відомостей, які викликають сумнів щодо його осудності, обмеженої осудності; 4) віку особи, якщо це необхідно для вирішення питання про можливість притягнення її до кримінальної відповідальності, а іншим способом неможливо отримати ці відомості; 5) визначення розміру матеріальних збитків, якщо потерпілий не може їх визначити та не надав документ, що підтверджує розмір такої шкоди, розміру шкоди немайнового характеру, шкоди довкіллю, заподіяного кримінальним правопорушенням.

Проте, у попередніх редакціях цієї частини йшлося про те, що для з'ясування обставин і фактів, встановлення яких за законом не може здійснюватися без проведення експертиз, слідчий або прокурор були зобов'язані лише звернутися для проведення таких експертиз до експерта (згідно перших редакцій) чи з відповідним клопотанням до слідчого судді (згідно попередньої редакції). І цей обов'язок відповідав їх можливостям, оскільки для його виконання вони уповноважені за наявності для того підстав звертатися до експертів і експертних установ й надавати на дослідження необхідні об'єкти, у тому числі експериментальні, вільні та

умовно вільні зразки; створювати умови для експертного дослідження, якщо воно проводиться за межами експертної установи, в якій працює експерт.

Забезпечення проведення експертиз не зводиться лише до зазначених дій слідчого та прокурора. Воно включає, крім суто процесуального, такі аспекти як організаційний, управлінський, фінансовий, інформаційний, технічний, кадровий та інші, забезпечувати які слідчий та прокурор не уповноважені, оскільки, навіть, не являють собою державні органи досудового розслідування чи прокуратури, в яких працюють.

Згідно із ст.ст.9, 11, 13 Закону «Про прокуратуру» представляти органи прокуратури у зносинах з державними установами, а до таких за ч.3 ст.7 Закону «Про судову експертизу» належать ті, що проводять судово-медичні і судово-психіатричні експертизи (тобто майже всі з обов'язкових) уповноважені їх керівники. Згідно зі ст. 39 КПК організація досудового розслідування покладається на керівників органів досудового розслідування, які також уповноважені представляти їхні інтереси у відносинах з іншими державними установами. Саме від керівників цих органів, а не слідчих і прокурорів залежить фінансове забезпечення витрат, пов'язаних із проведенням експертиз, реальний допуск експерта до об'єктів дослідження, які знаходяться за межами установи, в якій він працює, та створення інших умов для його праці. Щодо інших аспектів забезпечення проведення вказаних експертиз, то Закон «Про судову експертизу» їх покладає на керівництво державних спеціалізованих установ судової експертизи та експертних служб, що функціонують в системі юстиції, охорони здоров'я, оборони, СБУ, МВС та прикордонної служби.

Отже, ч.2 ст.242 КПК повинна починатися фразою: «Слідчий або прокурор зобов'язаний звернутися до експертної установи або експерта для проведення експертизи щодо:...»

Список використаних джерел

1. Фуллей Лон Л. Мораль права: пер. з англ. Н. Комарової. Наук. вид. – К.: Сфера, 1999. – 232 с.

Біленчук Петро Дмитрович,

професор кафедри кримінального права і процесу Національного авіаційного університету

Малій Микола Іванович,

директор юридичної компанії ТОВ «АЮР-КОНСАЛТИНГ»,
генеральний директор ТОВ «АРМАТЕХ-СЕРВІС»